

Bildning som kyrkans livsnerv

Längtan efter kunskap och fördjupning är utbredd i vår kyrka. Det är åtminstone den erfarenhet jag har gjort i samtal med många kollegor, inte minst präster. Samtidigt återkommer samma invändning: tiden räcker inte till. Livet som församlingspräst är fyllt av uppgifter, möten och administrativa krav, och utrymmet för fördjupande samtal, studier och reflektion blir ofta begränsat.

För några år sedan fick jag möjlighet att påbörja forskarstudier vid sidan av min prästtjänst genom det som då kallades Stockholms stifts forskarskola. Syftet var lovvärt: att stärka bildnings- och utbildningsnivån bland präster i församlingsarbete. Det blev också en krävande resa. Inte bara därför att forskarutbildning i sig ställer höga krav, utan därför att kombinationen av akademiskt arbete och församlingssliv innebär en ständigt rörelse mellan två olika världar. Glappet mellan forskningens långsamma eftertanke och församlingens omedelbara behov kan stundtals vara betydande.

När jag nu, efter genomförd disputation, ser tillbaka på dessa år gör jag det utan att försköna arbetsinsatsen. Samtidigt är det med djup tacksamhet. Bildningsresan har gett mig perspektiv och insikter som jag inte på förhand kunde föreställa mig. Kanske är det först genom denna erfarenhet som de kunskaper jag tidigare förvärvat verkligen har förvandlats till bildning.

Svenska kyrkan står i en lång bildningstradition. Men vad innebär det i dag? Hur förvaltar och värnar vi detta arv? Det är frågor som ligger till grund för temat för detta nummer av *Svensk Kyrkotidning*: bildning och utbildning. Vi menar att detta är avgörande frågor för kyrkans framtid, kanske särskilt i en tid då både bildning och utbildning ofta relativiseras eller reduceras till instrumentella nyttokalkyler.

Även i kyrkan kan man ibland ana en skepsis mot kunskap och fördjupning. Den visar sig inte nödvändigtvis i uttalade ställningstaganden, utan snarare i våra prioriteringar. Värdesätts förkovran som en del av det kyrkliga arbetet? Eller betraktas den kollega som sitter med näsan i en bok som mindre produktiv än den som kavlar upp ärmarna och tar itu med det praktiska? Min erfarenhet är att de teologiska samtalen ofta skjuts på framtiden. Först ska scheman läggas, lönesystem läras in och administrativa frågor

hanteras. När allt detta är gjort finns sällan tid eller kraft kvar för teologin.

I artikeln "Att bilda en församling" beskriver Michael Öjermo hur han som kyrkoherde medvetet arbetar för att stärka bildningen i sitt arbetslag. Han pekar också på en föreställning som ibland gör sig gällande: att teologi är alltför teoretiskt och därför inte handlar om verkligheten. Samma tanke kan anas i diskussionen om snabbspår till prästutbildningen. Cecilia Wejryd bidrar i sin artikel med ett historiskt perspektiv på prästutbildningens utveckling och hjälper oss att förstå hur dagens frågor har vuxit fram.

Historiskt har det ofta funnits en tendens att ställa teoretisk kunskap och praktisk erfarenhet mot varandra. Men det avgörande problemet har kanske inte varit att den ena formen av kunskap värderats högre än den andra, utan att vi haft svårt att hålla dem samman. Kyrkan behöver i stället se teori och praxis som ömsesidigt beroende av varandra. Teologi utan förankring i erfarenhet och handling riskerar att bli tomma ord. Men praxis utan förmåga till reflektion och teoretisk bearbetning blir lätt huvudlös – förvirrad och i värsta fall destruktiv.

Flera av numrets skribenter snuddar vid detta tema. Martina Croner beskriver hur djup kunskap och noggranna förberedelser paradoxalt nog gör det möjligt att släppa taget om planen när situationen kräver det. Charlotta Ingerholt visar hur själva gudstjänstrummet kan fungera som en plats för lärande och bildning. På olika sätt påminner de oss om att kunskap inte är ett alternativ till praktiken, utan dess förutsättning.

Om Svenska kyrkan vill vara trogen sitt uppdrag kan bildning inte betraktas som ett tillval för dem som råkar ha tid eller intresse. Den måste ses som en del av kyrkans livsnerv. En kyrka som upphör att läsa, tänka, samtala och lära riskerar till slut också att förlora förmågan att tolka sin tid och förkunna evangeliet med trovärdighet. Därför är bildning inte en lyx. Den är en nödvändighet.

JENNY KARLSSON

